

виявляється у формуванні в них: ціннісних духовних координат; навичок соціальної взаємодії, співробітництва; здатності до конструктивного розв'язання проблем спілкування, вміння аналізувати соціальні ситуації та виробляти оптимальні програми поведінки в них; адекватної самооцінки результатів своєї діяльності; здатність до емпатії, толерантних відносин з іншими людьми; прагнення до пошуку та реалізації особистісного життєвого смислу; вміння взаємодіяти із суспільством та його окремими інститутами, орієнтуватися суспільних явищах і процесах сучасного світу. Отже, учнівська соціальна проектна діяльність виступає як соціально-педагогічна інноваційна форма в навчально-виховному процесі, важливий інструмент становлення найновіших форм співпраці педагогів, учнів, молоді, громадськості, нового змісту й технологій виховання у процесі впровадження методу проектів як засобу ефективного розв'язання життєвих проблем.

Т. В. Тарасова

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАТЬКІВСЬКОЇ РАДИ КРАЇН ЄС У ЗДІЙСНЕННІ ШКОЛОЮ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПРОГРАМ

Серед причин, що обумовлюють як в далекі 30-ті роки минулого століття так і сьогодні негативні проблеми в дитячому середовищі, на першому місці стоять проблеми сім'ї. Як зауважують В.Тюріна, Р. і Д. Байард, саме вони визначають ставлення дитини до себе та до інших людей, спрямовують її духовне зростання, або заважають її розвитку.

Криза сім'ї сьогодні – це деструктивний фактор. Нині за різними підходами та критеріями вчені нараховують понад 40 типів, видів і форм сімей. Ще Спенсер наголошував про те, що “початок зла криється у безладному вихованні”. Проблема сім'ї та сімейного виховання гостро стоїть в усьому світі. Україна не є виключенням. Демографи, соціологи, педагоги, медики, психологи, культурологи стверджують про глибоку системну кризу в цій царині ядра суспільства. Одночасно саме в нашій країні зафіксований найвищий коефіцієнт природного спаду населення (у 2009 р. він становив 4,2%). Загалом, за рахунок депопуляції протягом 2005–2009 рр. відбулося зменшення чисельності населення на 1,4 млн. осіб. Кожна четверта новонароджена дитина впродовж 2005-2009 років – із неповної сім'ї, кожна третя дитина великих міст України – із неповної сім'ї. Продовжує зростати кількість ранніх пологів у дівчат-підлітків: у 2009 р. цей показник збільшився на 15,6 % у порівнянні з 2005 р. Загалом, частота ранніх пологів протягом останніх років становить 9,1–10,8 на 1000 осіб відповідного віку, що значно перевищує цей показник у розвинених європейських країнах (3,0–4,0). Якщо у 2005 р. частка позашлюбних народжень у матерів віком до 18 років становила 39 %, то в 2009 р. – понад 45%.

Виховання є безладним, якщо воно не керує внутрішніми процесами суб'єкта, не враховує закони їх перебігу та становлення, а навіть протидіє природно детермінованим тенденціям, які їм властиві. Наслідком дитячих проблем у сім'ї, в тому числі дітей “надлишково-комфортного типу” (Н.Верцинська) чи жертв “соціального інфікування” (В.Виноградова-Бондаренко) є низька успішність у школі, беззмістовне та безцільне дозвілля, занижена самооцінка, поширення шкідливих звичок, дитячий травматизм, складні стосунки

з оточуючими, погіршення самопочуття, ризик знищення власного здоров'я.

Позитивне вирішення демократизації шкільного життя можливе за умови, якщо школа буде сприйматися батьківською громадськістю та суспільством як серйозний партнер конструктивно-творчої соціалізації особистості, яка потребує від індивіда готовності та здатності до самовизначення і самоздійснення, “зміни себе і зміни життєвих обставин у світі, що динамічно розвивається, реалізації альтернативних шляхів і способів самоактуалізації, оволодіння мистецтвом життя” (Єрмаков). Важливі завдання на рівні держави вирішують батьківські ради, які фактично допомагають створювати модель державно-громадського управління освітою. Проаналізуємо досвід різних країн.

Франція. Поряд з традиційними ідеями сімейного виховання як головного шляху формування характеру дитини (Ален), існує інший підхід у представників “нового виховання” (Міаларе). Громадські організації батьків учнів та три загальнонаціональних об'єднання батьківської громадськості (Національна федерація шкіл батьків та педагогів, 1970 р.) виступають за педагогічну освіту всіх. Представники Федерації – члени структур освіти (ради, комісії, товариства і т. п.), вони керують бібліотекою, проводять гурткову, спортивну, культурно-масову роботу. Увага до проблем дитини (з 1977 р. в початковій школі працюють батьківські комітети) реалізується за рахунок таких напрямів дій: вчать батьків розвивати у дітей бажання вчитися, бути на “ти” з книгою, терпимими до дитячих питань; рекомендують заздалегідь визначитися зі школою, реально дбати про психологічний клімат в сім'ї (на початку 60-х років ХХ ст. вчителям рекомендовано батьківські збори та допуск батьків у шкільні ради, адміністративні ради, дисциплінарні комісії); налагоджувати міцні контакти зі школою.

Америка. У кожній школі є філіал загальнонаціональної Асоціації батьків і вчителів: думки батьків домінують при виборі методів навчання, організації навчально-виховного процесу; регулярні засідання батьківських комітетів; прийоми вчителями й адміністрацією окремих батьків, збори, ведення “учнівських папок”, чергування досвідчених педагогів біля “гарячої телефонної лінії”.

Японія. Матері школярів регулярно переписуються з вчителями щодо проблем дітей, а під час хвороби останнього “кеіку-мама” сидить в класі, записуючи всі завдання. В країні вважають, що питання виховання – це пріоритет сім'ї, тому заохочують репетиторство як модель естетичного, інтелектуального та морального виховання (Накаучи Тошію). Японія – країна традиційного ізоляціонізму, вчителі – ретранслятори освіти, директор – батько, вчителі – старші брати і сестри (Мурата). В останні роки батьків частіше запрошують до школи з приводу обговорення питань дисципліни, культурно-фізкультурних заходів, благодійності. Таким чином, неупереджений погляд на проблеми профілактики негативних проявів поведінки шкільної молоді, форми та способи їх вирішення батьківськими радами ряду країн, дозволяє стверджувати про необхідність аналізу цього досвіду та адаптації його до особливостей вітчизняної системи освіти.